

Tehtävä 5

Rikoslain (RL) mukaan joka toimittamalla yleisön saataville, tai asettaa tai pitää yleisön saatavilla viestin, jossa uhataan, panetellaan tai solvataan jotakin ryhmää esim. ihonvärin vuoksi on tuomittava kiihottamisesta kansanryhmää vastaan sakkoon tai kahdeksi vuodeksi vankeuteen. Hallituksen esityksen (HE) mukaan säännös antaa suojaa vähemmistöryhmille, jotka yhteiskunnallisen asemansa vuoksi ovat heikommassa asemassa. Kiihottamisesta kansanryhmää vastaan on kyse, jos viestin mukaan ryhmään kohdistuvaa väkivaltaa pidetään toivottavana tai ryhmää uhataan esim. väkivallalla (uhkaus). Panettelusta ja solvauksesta olisi kyse, jos teko yksilöön kohdistuvana täyttäisi kunnianloukkauksen tunnusmerkistön. Laissa sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä (SVL) yleisöllä tarkoitetaan viestin vapaasti valikoituvaa vastaanottajien joukkoa. Tällaisesta on kyse, kun periaatteessa kuka tahansa voi asettaa vastaanottajan asemaan.¹ Kiihottaminen kansanryhmää vastaan on tunnusmerkistönsä mukaisesti laiminlyöntirikos, joten keskustelupalstan ylläpitäjä voi syyllistyä ko. rikokseen, mikäli hän ei poista lainvastaista viestiä. Ylläpitäjän vastaa poistamisesta alkaa kun hän huomaa sen tai hän saa tiedon siitä esim. ilmoituksen perusteella. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) ratkaisussa Delfi AS v. Viro (Delfi) katsottiin, että Delfin toimet loukkaavan viestin poistamiseksi (artikkelin kommentteista) olivat riittämättömät kun Delfi oli mm. säännöissään kieltäneet lainvastaiset viestit ja sanoutuneen niistä irti. Delfi-tapauksesta ei tosin Korpisaaren mukaan voida vetää suoraan Suomen oikeusjärjestykseen verrattavia johtopäätöksiä. Laiminlyönnistä rankaisemista ko. säännöksen perusteella on kuitenkin otettava huomioon, että yksilöllä ei ole yleensä vastuuta estää ja valvoa toisen tekemiä (sananvapaus)rikoksia. Korkeimman oikeuden (KKO) ratkaisukäytännössä on pohdittu, myös sananvapauden ja ko. rikoksen suhdetta ja sananvapaus ei oikeuta oikeuta tällaiseen sananvapauden käyttöön.

Tapauksessa on solvattu ja uhkailtu vähemmistöryhmää yleisön saatavilla pidetyllä viestillä, koska kyseessä oleva facebook-ryhmä on avoin ja SVL:n mukainen yleisön määritelmä täyttyy. Ryhmän ylläpitäjät, Aino ja Ukko, ovat saaneet tiedon lainvastaisista viesteistä, mutta eivät ole poistaneet niitä. Koska viestien poistamisen laiminlyönti on säädetty tunnusmerkistössä rangaistavaksi ovat ylläpitäjät myös syyllistyneet kiihottamiseen kansanryhmää vastaan. Delfi-tapauksestaikin tukea saatavien perusteiden mukaan mahdollisesta rikollisesta kirjoittelusta irtisanoutuminen ei poista² rikosvastuuta.

Perustuslaissa taattu sananvapaus ei myöskään mahdollista minkäläistä tahansa kirjoittelua vaikkakaan ennakolta sen käyttämiseen ei voida puuttua.³ Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Lailla annetaan tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä.

¹. Arvioinnissa otetaan huomioon mm. kuinka avoin tai suljettu ryhmä on ja ryhmän koko.

². Ainon ja Ukon

³. Joten näin ollen Kullervo ja Marjatta eivät voi oikeuttaa viestejään vedoten sananvapauteen.